

Orta Şark meydan muharebesi

Beliren alâmetlere nazaran, başlamak üzere olan Orta Şark meydan muharebesinde, İngiltere için, kaybedilecek şey, Akdeniz hâkimiyeti ve İmparatorluk yolları olduğuna göre, İngilizler canlarını dişlerine takarak dövüşmek ve hiç bir müdafaa tedbirini ihmal etmemek mecburiyetindedirler.

Yazan: Abidin DAVER

Ankara, 6 Haziran

Sulh zamanında, uzun bir rahavet devresi geçiren Orta Şark, bu kez harbe hazırlanmış olan İngiltere, hâlâ, bir müdafaa harbi yapmaktadır. Geçen Haziranda Fransa, uğradığı fırtınaya dayanamıyarak çöken çürük bir ev gibi yıkıldıktan sonra, bütün harp planları altüst olan İngiltere, 1940 yazında ve sonbaharında, kendi adalarının müdafasını temin etti. Kışın mahdut vasıta ve kuvvetlerle, Afrikada İtalyaya karşı taarruza geçti. Fakat 1941 ilkbaharından beri, hemen hemen tamamen işgal edilmiş olan Şarkı Afrika İtalyan İmparatorluğu müstesna olmak üzere, Afrikada ve Akdenizde, yine bir müdafaa harbi yapmaktadır.

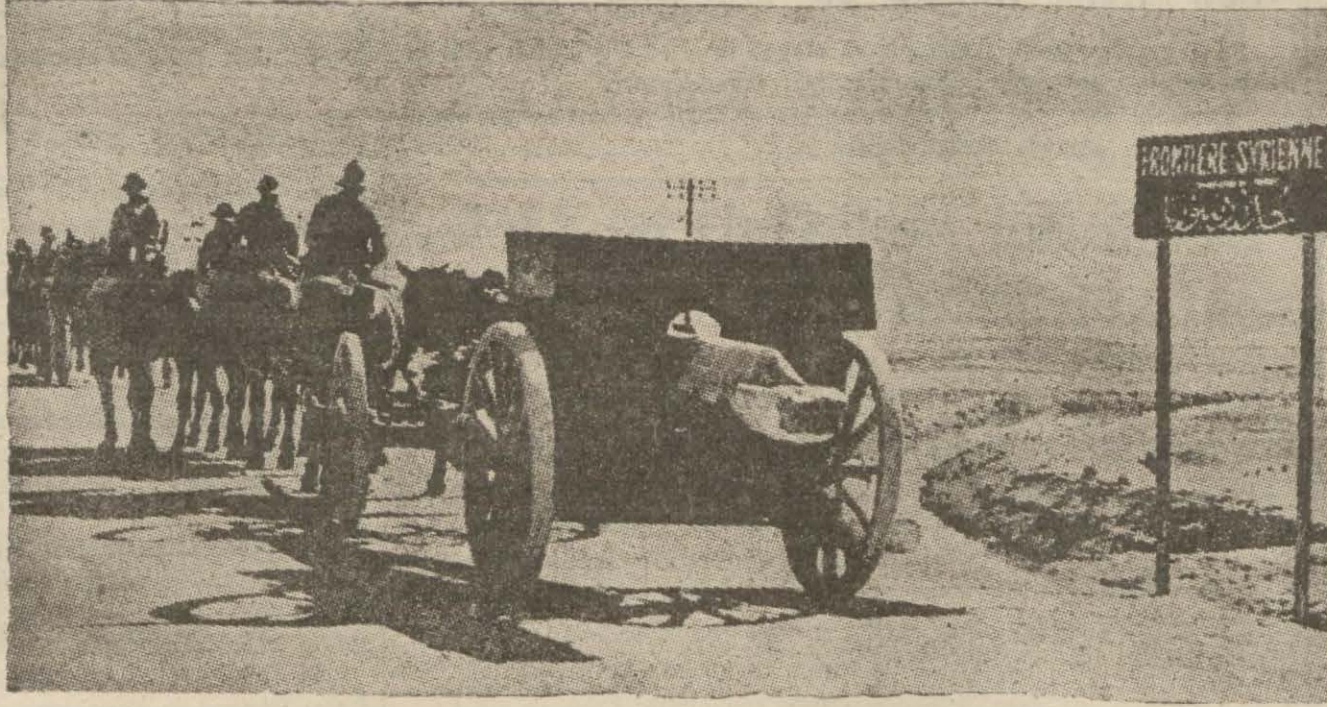
Balkan ve Girit muharebeleri, hattâ Irak macerası bile, İngilterenin İmparatorluk yollarına tevcih edilen hareketleri, ezici bir taarruzla karşılayacak kudreti henüz haiz olmadığını ve hâlâ müdafaa da bulunduğunu göstermektedir. İngilterenin, Balkanlarda taarruza geçmesi beklenmez; çünkü Balkanlar, karayollarla Mihver'e bağlı idi. Mihver ise, büyük kara ordularına sahipti; bu kara ordularından başka, Balkanlara mühim hava kuvvetleri de getirmişti. Fakat, Almanlar Mataban burnuna kadar indikten sonra araya deniz girdi; deniz ise İngiltere üstündü. Bu itibarla artık Mihver taarruzunun, İngilterenin hâkim olduğu unsur önünde durması icap ediyordu; halbuki Alman ordusunun müdahalesi Girit adasının sukutu ile neticelendi. Girit, İngiltere için, İmparatorluk yollarını muhafaza eden mühim bir ileri mevzi idi. Adanın 12 günde Almanların eline geçmesinde Alman hava ordusunun gayreti kadar İngilizlerin hazırlıksızlığı da müessir olmuştu. Bunu, bizzat kendileri itiraf ediyorlar. 4 Haziran tarihli bir Londra telgrafı şöyle diyor:

«Londrada Birinciteğrin ile Mayıs arasında Giritin müdafası için lazım gelen tedbirlerin alınmadığına teessüf edilmekle beraber, bu iş etrafında münakaşa etmenin zamanı olmadığı düşünülmektedir.»

İngiltere, altı aylık vakit bulduğu halde, Giritin müdafası için icap eden tedbirleri, ya ihmal yahut da imkânsızlık yüzünden alamamıştır. Şimdi, Almanya, darbelerini Orta Şarkta İngiliz esas mevzilerine, İmparatorluk yollarını doğrudan doğruya müdafaa eden hatlara tevcih etmek üzeredir. Kıbrıs ve Suriye de Mihverin eline geçerse, İngiliz esas mevzileri bilhassa havadan ihata edilmeye başlar.

Böylece İngiltere 1941 yazında da, İmparatorluğunu müdafaa etmek ıztırarında bulunuyor. Geçen yaz, deniz, 31 kilometrelik dar bir hendek olmasına rağmen, Britanya adalarını istilâdan kurtaran bir âmil olmuştu; çünkü bu daracık denizin öte tarafında, bilhassa İngiliz hava kuvvetleriyle İngiliz ordusu, donanması, bir istilâ teşebbüsünü akın bırakacak kadar kuvvetli idi. Müdafaa edilemeyen tabii münâfârların azımkâr bir düşmanı durduramadığına Girit muharebeleri bir delil olduğu gibi, geçen seneki İngiltere müdafası da aksini isbat eden bir hüsnâdır. İngiltere, eğer Orta Şarkta kâfi derecede kuvvetli ise, denizden bir düşmanı taarruzunu, müdafaa veya mukabil taarruzla durdurabilir. Fakat bunun için, önceden tedbirler alınmış olmak gerektir.

(Devamı dördüncü sayfada)

Suriyenin Filistin hududuna sevk edilen Fransız topçuları

Amerika Fransa ile münasebatı kesiyor

Bunu müteakip Döğol hareketi tanınacak

Dakar işgal edilecek

Amerikadaki Fransız elçisi toptan tezkiple meşgul

Vaşington, 7 United Press yazıyor: Birleşik Amerika ile Fransa arasındaki münasebetler tarihin en buhranlı safhalarından birine girmiş bulunuyor. Vichy ile Vaşington arasındaki münasebetlerin inkıta ihtimalinden açıkça bahsedilmektedir. Müşahitlerin mütealesine göre münasebetlerin kesilmesini Amerika tarafından General dö Gol hareketinin tanınması takip edecektir.

(Devamı dördüncü sayfada)

İNGİLTERE

Arap rüesası ile yeni bir anlaşmaya davet ediliyor

Araplar istiklâllerinin pahasını ödemeğe hazır

Kahire, 7 (A.A.) — Yüksek bir Arab şahsiyeti El Ahrâm gazetesine yazdığı bir maktalede diyor ki: İngiliz Hariciye Nazırı Eden'in son nuku ve Irak'daki müteareke şartları İngilterenin Arablara olan dostluğunun birer yeni delilidir. Bunlar, Arab efkârı umumiyesi üzerinde gazetelerin propaganda ve neşriyatından ziyade tesir yapmıştır. Fakat vaziyet o derece ciddidir ki sadece sözlerle halledilemez. Arablar istiklâlleri hakkında endişede bulunuyorlar. Netice henüz terazidedir ve Arablar İngilterenin müzafir olmasına yardım edecek muharebelere işbirlik etmemelidir. Arab ve İslâm âleminin nihai darbe için kuvvetlerini bugün seferber etmesi lazımdır. Arablar istiklâllerinin ve birliklerinin bahasını ödemeğe hazırdır.

Muharrir, İngiliz devlet adamlarının vakit geçirmeden daha sıkı bir işbirliği için Arab rüesası anlaşmalarını teklif etmektedir.

IRAK

Devlet Nazırı Nuri Sait paşa

Hususî bir vazife ile

Ankaraya gelecek

Sam, 7 (A.A.) — Bağdat'tan öğrenildiğine göre, Nuri Sait Devlet Nazırlığına tayin edilmiştir. Hususî bir vazife ile Ankara ve Tahrana gideceği söylenmektedir.

Amerika Hariciye Nazırı Hül

Fransız-Alman işbirliği

Askerî plânların tatbiki üzerinde

Darlanla Veygand arasında ihtilâf çıkmış

Laval de Vişie geliyor

Londra, 7 (A.A.) — Reuter ajansının Alman hududunda bulunan hususî muhabiri bildiriyor:

Zannedildiğine göre, Fransız-Alman askerî işbirliği plânlarının tatbiki bahsinde Amiral Darlan'la aralarında tehdid eden noktalar ihtilâf üzerine General Weygand hareketini tehir etmiştir. Her ne kadar Darlan'ın Fransada dahilî harp bahasına da olsa Fransız - Alman işbirliği siyasetini tatbik etmeye (Devamı 4 üncü sayfada)

Müthiş bir âile faciası

Fatih'te bir adam evinden kaçan karısını sokakta boğazladı

Kadın derhal öldü, aşığı kaçtı ve koca, kanlı bıçağı ile yakalandı

Dün akşam Fatih'te sokak ortasında bir cinayet işlenmiş, bir adam evinden kaçmış olan karısını sevgilisi ile beraber yakalıyarak kocaman bir kasap bıçağıyla yaralayarak öldürmüştür.

Dün gece geç vakte kadar yaptığımız tahkikata göre bu aile faciasının hazin hikâyesi şudur:

Suriyede

Alman istilâsı devam ediyor

Beyrutta evlerin duvarlarına dö Golişaretleri çizildi!

Suriye limanlarına

8 Alman denizaltısı gelmiş

Yüksek komiser, tayyare dâfi toplarının idaresini Almanlara bıraktı

İngiliz membarından verilen haberlere göre, Suriyenin, Romanya ve Bulgaristanda olduğu gibi, bir taraftan memleketi yerleşirken diğer taraftan tekipler neşretmek tâbiyesile, Almanlar tarafından işgali devam etmektedir.

Verilen bir habere göre Suriye limanlarına sekiz Alman denizaltı gemisi de gelmiştir. (Radyo Gazetesi).

Kudüs, 7 (A.A.) — Ofi: İngiliz tayyareleri Beyrut'daki petrol depolarını bombardıman ettikten sonra (Devamı 4 üncü sayfada).

Afrika harbi

Habeşi standa İngilizler 2 bin esir aldılar

Abati kasabası ve 14 top ele geçirildi

Kahire 7 (A.A.) — Ortaşark İngiliz umumî karargâhının tebliği: Libyada, kaydedilecek mühim hiç bir şey yoktur. (Devamı 4 üncü sayfada)

Almanlarla ticaretimiz

Bugünlerde vâsi bir ticaret anlaşması yapılması muhtemel

15 milyon liralık takas anlaşması tatbik mevkiine kondu ve Vekâlet odalara bir tamim gönderdi

Ankara, 7 (İkdâm Muhabirinden) — Almanya hükûmeti ile yapılan cem'an 15 milyon liralık takas anlaşmaları tasdik edilerek mer'iyet ve tatbik mevkiine konulmuş-tur Ticaret Vekâleti bütün Ticaret Odalarına bir tamim göndererek anlaşmaları izah

etmiş ve bu hususta tacirlerimizin tenvir edilmesini bildirmiştir.

Öğrendiğimize göre, yakında Almanlarla daha vâsi bir ticaret anlaşması yapılması kuvvetle muhtemeldir.

Harp ve Türkiye

Bir İsviçre gazetesi vaziyetimizi nasıl görüyor?

Türk devlet adamlarının karşılaştığı çetin mesele

Türkiye

Günün âcil tehlikelerini mütalea ederse

Kırılmamak için eğilecekmiş

Cenevre, 7 (A.A.) — «Jurnal de Geneve» gazetesi, «Avrupa ile Orta Şark arasında köprü» başlığı altında şu makaleyi yazmıştır:

Harp, Balkanlarda bitti. Şimali Afrikada devam ediyor. Orada Mihverin Mısra karşı taarruzu ciddi (Devamı 4 üncü sayfada)

Amerikan DONANMASI

Bir mayin gemisi mera simle denize indirildi

35 bin tonluk üçüncü zırhlı da bugünlerde denize indiriliyor

10 bin tonluk bir kruvazör tezgâha kondu

Nevyork 7 (A.A.) — Yeni iki Okyanus donanması için inşa olunan ilk mayin gemisi denize indirilmiştir. Merasime bahriye müsteşarı Bard riyaset etmiştir. Bu gemiye Terror adı verilmiştir. 6.000 tonlâtoluktur.

Bahriye müsteşarı söylediği nutukta demiştir ki:

(Devamı 4 üncü sayfada)

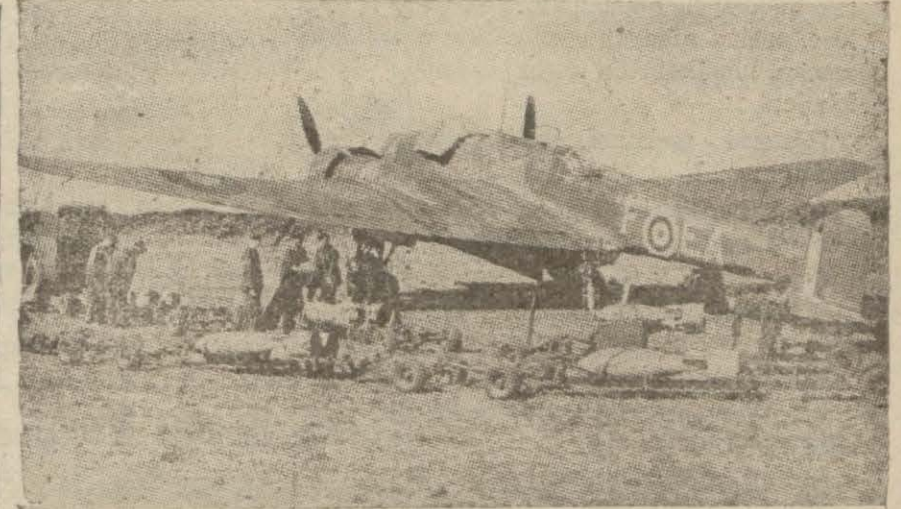
BUGÜN

İngiltere harp plânını muvaffakiyetle tatbik etmiştir

Haftalık siyasi icmal

Yazan: Emekli Kurmay subay İ. B.

(3 üncü sayfada)

Emden tipinde bir İngiliz tayyaresine bombalar yerleştiriliyor

İngiliz hava hâkimiyeti

İngiltere ile Manş ve istilâ limanları üzerinde teessüs etmiş

Amerikanın Londra elçisi

Vaşingtondaki temaslarına devam ediyor

Vaşington, 7 (A.A.) — Salâhiyetli kaynaklardan öğrenildiğine göre, Amerikanın Londra Büyük Elçisi Winant, âyan reisi Wallace ve diğer dört demokrat âza ile yaptığı iki saatlik mülâkatta İngilizlerle (Devamı 4 üncü sayfada)

HITLER

Hırvat Devlet Reisile görüştü

Alman - Hırvat hududu çizildi

Salsburg, 7 (A.A.) Resmi tebliğ: Hitler cuma günü öğleden sonra Berghof'da Hırvat Devlet Reisi ve doktor Ante Paveliç'i kabul etmiş (Devamı 4 üncü sayfada)

Günün Tenkitleri

Çöp fırınları yapılmalıdır

Yazan: Selâmi İzzet SEDES

Fevkalâde ahval, Belediyenin temizlik işlerinde de kendini gösterdi ve bazı zaruri engeller, umumi sıhate dokunacak bir durum aldı. İstanbul Belediyesi, sırf Belediyeye Reisinin şahsî gayreti ve şahsen üstüne aldığı mesuliyetle, şehri bir çöp âfetinden kurtumya muvaffak oldu; eğer Lütfi Kırdar, mühim meseleler karşısında birtakım formalitelerle bağlı kalarak, mesuliyetten kaçınan bir Belediye Reisi ol-

Berline göre

Balkanlarda yeni bir şeyler olacak

Bulgar kralının Hitlerle mülâkâtı hakkında birşey söylenmiyor

Hitler Bulgar kralını tekrar kabul etti

Berlin, 7 (A.A.) — Bir hususî muhabir bildiriyor:

Balkanlarda yeni bir şeyler olacağı intihabı vardır. Berlin'de bir birini nakzeden muhtelif farazyeler ileri sürülmektedir. Fakat resmi kaynaklardan hiçbir tavzifte bulunulmuyor. Hattâ Bulgar Kralı Boris ile Hitler ve Marsal Göring arasında vuku «DNB» tarafından bildirilen mülâkât hakkında bile bir şey söylenilmiyor.

Ante Paveliç'in Almanyaya yaptığı seyahatda bununla alakadardır.

Bulgar Prensi Kiril'in Slovakya ta-cını kabul edeceği hakkındaki şayialar Alman Hariciye Nezaretinde gülünç diye tavsif olunmuştur.

Obersalzberg, 7 (A.A.) — D.N.B. bildiriyor:

Hitler, Hariciye Nazırı Von Ribbentrop hazır bulunduğu halde Bulgar Kralı Boris'i kabul etmiştir.

saydı, İstanbul çöpleri kaldırılmıyacak, şehrin yakın köşelerini, yakın sahillere dökmek mecburiyetinde kalıncaktı. Muhterem doktorun hayran olduğum enerjisi ve cesur hareketi ile âmmenin sıhhatini tehdit edecek olan bu vaziyet önleildi.

Doktor Lütfi Kırdarın bulunduğu care ne de olsa muvakkattir, bu çöp işinin bir an evvel kökünden halledilmesi elzemdir. Belediyeye az bir para ile çöp yakma fırınları yapacaktır. Bu fırınların yerleri ve plânlarının hazır olduğunu duymuştuk, inşası Koordinasyon hey'etinin veya alakadar Vekâletin kararile tehir (Devamı 4 üncü sayfada)

SON HABERLER

Adana çiftçilerinin memleket işlerindeki yüksek hassasiyeti

İş Müsteşarının riyasetinde yapılan bir toplantıda umumî iş vaziyeti hakkındaki izahatı dinledikten sonra

Turfanda mahsullerini konan fiatla ofise teslim karar verdiler

Adana, 7 (A.A.) — Büyük müstahsil çiftçilerimiz dün burada çiftçiler birliğinde İş Müsteşarının riyasetinde bir toplantı yaptılar.

Valimizin de hazır bulunduğu bu toplantıda İş Müsteşarı, iş vaziyeti etrafında izahat vermiş ve tesbit edilmiş olan fiyatlar üzerinden mahsullerini Toprak Ofise vermek suretiyle bu fevkalâde zamanda çiftçilerimizin fedakârlık göstermelerini istemiştir.

Memleket meselelerinde daima hassas bulunan çiftçilerimiz İş Müsteşarının bu talebini olduğu gi-

bi kabul ederek Anadolu'da yeni mahsul idrâk edilmeden turfanda olan kendi mahsullerini Ofise teslim etmeye ve kendilerine lâzım olan bulguru da sıkıntı bertaraf ol- duktan sonra temin eylemeye karar vermişlerdir.

Yine bu toplantıda çiftçilerimiz tarafından verilecek olan hububat için millet anbarları tesisine de karar verilmiştir. Çukurova müstahsillerinden buğdayın kilosu yedi buçuk kuruştan, arpa'nın kilosu da 5,55, 6,65 kuruştan satın alınacaktır.

Amerikada grevler silâh imalatını geciktiriyor

Grev devam ederse Hükümet tayyare fabrikalarına el koyacak

Nevyork 7 (A.A.) — Yüksek bir memur, grevçiler bugün işe tekrar başlamadığı takdirde hükümetin pazartesi günü Reiscicümhur tarafından negredilecek bir emirname ile North American Aviation tayyare fabrikalarına el koyacağı hakkındaki şayiaları teyid etmiştir.

Grev İngiltere ve Amerika için yapılan siparişleri geciktirdiğinden harbiye ve bahriye nezaretleriyle istihsalât idaresi bir tedbir alınmasını ısrarla istemişlerdir.

Boksör ve paraşütçü Şmeling

Alman askerlerinin iyi muamele gördüklerini söylüyor

Nevyork 7 (A.A.) — Yunanistan'da paraşütçü kıl'aların harekâtına iştirak eden ve Atina civarında bir hastanede tedavi edilmekle bulunan boksör Schmeling, Co. bia Broadcasting Syst muhabirile görüşürken «iyi muharip» diye tavşif ettiği İngilizlerden sitayışlı bir lisanla bahsetmiş ve İngilizlerin Alman askerlerine işkence yaptıkları hakkında dolayan şayiaları i. nanmadığını söyleyerek demiştir ki:

İngilizlerin eline düşen arkadaşlarımızın bazıları İngilizlerden iyi ele gördüklerini söylediler.

Midesinden muztarip bulunan Schmeling, harbin yakında bitmesini ve bu suretle Amerikadaki birçok dostlarına kavuşmağa temennini ettiğini ilâve etmiştir.

Millî Piyango

Ankarada yapılan dünkü keşide- de kazanan numaraları yazıyoruz

Dün Ankarada Millî Piyangonun altıncı tertip ikinci keşidi de icra edilmiştir. Bu çekilişte 30 bin lira olan büyük ikramiye 183558 numaralı biletle kazanılmıştır. 241288, 420923, 112052 numaralı üç biletle de onar bin lira kazanmışlardır. Diğer ikramiyeleri kazanan biletle numaralarını da aşağıda bildiriyoruz:

5000 lira kazanan numaralar:
82269 116231 193653 199859
255552 287962

Macarlara Akdenizde bir mahareç verilecek

Bu arazi ilhakı suretile değil, sadece transit şeklinde olacak

Budapeşte, 7 (A.A.) — D.N.B: Budapeştin Nachrichten'in yazdığına göre Bardossy ile İtalyan devlet adamları arasında Romada görüşülen meselelerin en mühimini Macaristana denizde bir mahareç verilmesi teşkil etmektedir.

Berlin, 7 (A.A.) — Alman Hariciye Nezareti sözcüsü, Macaristana denizde bir mahareç istegini kabul etmekle beraber bunun arazi ilhakı suretile değil, sadece bir transit şeklinde olacağını anlatmıştır.

15 bin kişilik bir Çin kuvveti imha edildi

Karanlıkta ancak birkaç Çinli kurtulabildi

Tokyo, 7 (A.A.) — Domei ajansının yazdığına göre, Şansi eyaletinde 15.000 kişilik bir Çin kuvveti hemen hemen tamamen imha edilmiştir. Bu Çin kuvveti 5 tümen mensup muhtelif müfrezelerden mürekkepti. Ve Miensan dağı ile Şin nehrin arasında muhasara edilmişti. Karanlıkta ancak birkaç Çinli kurtulabildi.

Vali muavini kaymakam oldu

Ankara 7 (İkdam Muhabirin den) — İstanbul Vali Muavini Ahmet Kınık Karakoçan kaymakamlığına tayin edilmiştir.

Köstence limanındaki yangın

Zahire, pamuk ve ka- uçuş depoları yandı

Bükreş 7 (A.A.) — Dün sabah saat üçte Köstence limanında büyük bir yangın çıkmıştır. Ateş bir kereste deposundan çıkmış ve süratle zahire, pamuk ve kaucuk depolarına sirayet etmiştir. Şiddetli bir rüzgârın tesiriyle yangın limanın birçok binalarını da sarmıştır. Yangının sebebi henüz belli değildir.

Molotof

Bu yaz Tokyoya gideceği bildiriliyor

Roma, 7 (A.A.) — Lavano Fascista gazetesine, Sovyet Hariciye Komiseri Molotofun Japon Hariciye Nazırı Matsuoka'ya ziyaretini ifade için bu yaz Tokyoya gideceğini haber vermektedir.

Avusturalya da

İngiltereye gönderilmek üzere para toplanması men edildi

Canberra 7 (A.A.) — Avustralya başvekil muavini Fadden Avusturalya parasının boş yere Londraya akmasına mâni olmak maksadile hükümetin, İngiltere tarafından harp teçhizatı satın alınması için Büyük Britanyaya gönderilmek üzere para toplanmasını, bu gayeyi takdim etmekle beraber yasak etme karar verdığını beyan etmiştir.

Fadden demiştir ki:

İngilterenin harp gayretleri uğrunda yapılan bu para teberülleri, Avusturalyanın bizzat kendi harp ihtiyaçlarını karşılamak için bu aynı parayı sterling olarak İngiltereden tekrar istikraz etmesine sebep olacaktır. İngilteredeki Avusturalya kredileri böyle teberülleri dolayısıyla 900.000 sterling azalmıştır. Maamafih yasak, meselâ hava bombardımanlarına uğrayan yerlerdeki muhtaçlara yardım için yapılacak teberüllere şâmil değildir.

Meclis 15 günlük bir tatil yapacak

Ankara 7 (İkdam Muhabirin den) — Büyük Millet Meclisinin birkaç güne kadar 15 günlük bir tatil yapacağı söylenmektedir.

Parmaklıkta küçük bir kapı sesizce dönmüştü. Bir adam durmuş onlara bakıyordu. Sirtında kemerli bir gömlek, ellerinde lâstik eldivenler vardı. Boynunda bir ameliyat maskesi sallanıyordu. Doktorun çıkışını rahatsız ediliği belli idi. Galbin'ın garip bir çehresi vardı. Hatların çöküşü dolayısıyla bir maymunu andıran bu sırttan çehrede zekâ ile parlayan bir çift göz nazarı dikkati celbediyordu. Doktor âlimler muhitinde aşlar hakkındaki cür'etkârane mesaisi ve tebebbuatına inziva içinde devam etmek hususundaki zevki ile tanışmıştı. Keşifler peşinde dolaştığı da söyleniyordu. Fakat tehlikeli bir adamdı. Çünkü keşiflerini faydalı oldukları inkâr edilmez bir hakikat halini almadan ifşa etmek âdeti değildi. Otomobile yaklaşarak:

— Benden mi bahsediyorsunuz?
Demişti. Loiseau bu sözlerin tesiri altında bir adım geri çekildi. Janine ise bilâkis bir şey söylemek istedi. Fakat Galbin söylemek istediğini evvelden keşfetmiş gibi elinin bir hareketle genç kızı uzaklaştırmak yaralının üstüne eğildi. Kısa bir muayeneyi müteakip:

— Yaşıyor... İçeri gelin!
Dedi ve kliniğe doğru yürüyerek ağaçların altında kayboldu. Bir hademe parmaklığın büyük kapısını açtı ve Janine otomobilini peronun önüne yanaştırdı. Merdivenin alt başında bir teskere ile iki gömlekli adam duruyordu. Sanki her şey onları karıştırmak için evvelden hazırlanmıştı. Janine kendisini rüyada zannediyordu.

BUGÜN SİYASİ VAZİYET

Tekzip neşretmek tâbiyesi

İngiliz kaynaklarından verilen haberler Suriyenin Alman usullerile işgaline devam edildiğini bildirmektedir. Bu haberler arasında, 8 Alman denizaltı gemisinin de Suriye limanlarına geldiği bildirilmektedir.

Diğer taraftan Vişi hükümeti de, ne Suriyede, ne de Fransanın Afrika müstemlekelerinde Almanlar bulunduğunu, Alman tayyareleri girdiğini tekzip ile meşguldür. Vişi hükümetinin Amerika elçisi gazetecileri kabul ederek Orta Şark'taki ve Suriyedeki Fransız tayyarelerine Almanların girdiğini kat'î bir lisanla tekzip etmiştir. Garip tir ki Suriyedeki Fransız fevkalâde komiseri General Dentz beyanatında yabancı devlet tayyarelerinin şarktan garbe ve bilâhare de garpten şarka gidip gelirlerken Suriye topraklarında yere indiklerini saklamamıştı. Anlaşıyor ki Vişi hükümeti, Suriye ve diğer müstemlekeler hakkındaki bütün haberleri topyekûn tekzip etmesi için Amerikadaki elçisine talimat vermiştir.

Almanlar da bu haberleri tekzip ederek, İngilizlerin Suriyeyi işgal etmek istedikleri için, efkârı hazırladıklarını iddia etmektedirler. İngilizler ise Almanların aynı tâbiye ile Romanya ve Bulgaristanda nasıl yerleşmiş olduklarını hatırlatarak bir taraftan bir memlekette yerleşirken diğer taraftan tekzip neşretmek tâbiyesinin artık kimseyi kandıramayacağını söylemektedirler.

Radio

8 HAZİRAN PAZAR

8.30 Program, ve Memleket saat ayarı. 8.33 Müzik: Kadın sesleri. 8.45 Ajans haberleri. 9.00 Müzik: Marşlar ve uvertürler. 9.30 Evin saati.

12.30 Program, ve Memleket saat ayarı. 12.33 Müzik: Pevrev ve saz semaileri. 12.45 Ajans haberleri. 13.00 Müzik: Oyun havaları ve Türküleri. 13.30 Konuşma: (Dereden-tepeden). 13.45 Müzik: Radyo salon orkestrası.

14.00 program, ve memleket saat ayarı. 14.03 Müzik: Radyo saz orkestrası. 14.30 Ziraat takvimi ve Toprak mahsulleri borsası. 18.40 Müzik: Radyo caz orkestrasının devâmı. 19.00 Müzik: Fasıl sazı. 19.30 Memleket saat ayarı, ve ajans haberleri. 19.45 Müzik: Sevilmiş Film müzikleri. 20.00 Konuşma (Yurt satı). 20.15 Müzik: Solo Şarkılar. 21.00 Konuşma: Memleket Postası. 21.10 Müzik: Beethoven - Dokuzuncu senfoni. 22.10 Müzik: Çıgan musikisi. 22.30 Memleket saat ayarı ve ajans haberleri. 22.45 Ajans Spor servisi. 23.00 Müzik: Dans müziği. 23.25 Yarınki program ve kapanış.

Büyük Zabta Romanı: 38

KEDİ GÖZLÜ ADAM

Türkçesi M. Feridun

Hastabakıcılar yaralıyı ihtimamla kaldırarak teskereye yattıktan sonra bir şey söylemeden alıp götürdüler. Janine basamaklardan çıkarak onları takip etti. Loiseau hürriyete veda ediyormuş gibi ümitsiz gözlerle arkasına baktıktan sonra genç kızı takip etti.

Mermer taşlarla döşenmiş beyaz duvarlı bir koridorda, beyaz bir ışık negreden elektrik apliklerinin altında bir hastabakıcı kadın gazetecileri durdurarak bir odanın kapısını açtı ve onları içeri soktuktan sonra ortadan kayboldu. Loiseau arkalarından kapanan kapıyı açarak koridora baktı. Kimseler yoktu. O zaman Janine omuzlarını silkti:

— Bekliyelim! dedi.
Ameliyat salonunda ölçülü hareketlerle herkes kendine düşen vazifeyi yapıyordu. Hastabakıcı kadınlardan biri masanın üstüne upuzun yatırılan adamın yaralarını yakıyordu. Bir diğeri yaralıyı esvaplarını makasla keserek soyuyordu. Lâvabunun önünde Galbin ellerini yıkamakla meşguldü. Âdetâ bir nevi suursuzlukla hareket ediyordu. Ak-

HAFTALIK ASKERİ İCMAL

İngiltere harp plânını şimdiye kadar muvafakıyetle tatbik etti

İngiltere ne Atlantikte ve ne de Akdenizde büyük bir mağlûbiyete uğramamıştır

Yazan : İ. B. Emekli Kurmay Subay

Akdeniz havzasındaki harekâtın neticelerine bakılınca İngilterenin çok şeyler kaybettiği görülmür. Fakat harbi topyekûn ele alırsak, bunları İngiltere hesabına tabii karşılamak icap eder.

İngilterenin harp plânı şudur: Hazırlıklarını ikmal edinceye kadar ve Amerikan yardımı son hâzım buluncaya kadar gerek Atlantikte ve gerekse Akdenizde mağlûbiyetten içtinap etmek.

Şimdi kendi kendimize soralım: İngiltere şimdiye kadar bunu yapabildi mi? Cevap vermeden evvel geçen senedenberi cereyan eden harekâtı kısaca gözden geçirelim:

Geçen sene Ağustos - Eylül - 1. Teşrin aylarında İngiltere Alman hava taarruzlarına dayandı ve bir istilâ hareketine mâni oldu. Bunu takip eden kış devresinde İngiltere İtalyan ordularına karşı Libya'da ve doğu Afrika'da taarruza geçti. Ve muvaffak da oldu.

Fakat bu sırada Almanya iki cephede taarruzi harekâta başladı: Birisi Atlantikte denizaltı harbi, diğeri Süveyş ve Mısır doğru Libya ve Balkanlar istikametinde muhabil ileri hareket.

Bu vaziyet karşısında İngiltere iki cephede ve bu sefer iki müttefiki karşı harbetmek mecburiyetinde idi. Atlantik harbini kazanmak için İngiltere Amerikan yardımını temin etti; bu sayede A dalarda aç ve malmemesiz kalıp mağlûp olmak tehlikesini vaktinde önlledi. Bunu bir İngiliz muvaffakiyeti olarak telâkki etmek lâzımdır.

Mısır ve Süveyş istikametinde, ki Alman ve İtalyan hareketine gelince İngiltere dayanmak için ne yapabildi?

Balkanlar istikametinde Alman ileri hareketini durdurmak veya daha fazla geciktirmek için İngilterenin Balkan devletlerinin müsterek müdafaasına muhtaçtı. Halbuki Balkan devletleri münferit batabatulluklarla harp harici kalmağa ve bazıları da toprak hırslarını tatmin etmek için Mihverin kuca-

ğına atılmağa karar verdiler. Eğer Balkan devletleri müsterek müdafaazı azmîle Tuna boyunca tutsalardı, bugün vaziyet bambaşka olacaktı.

Yunanistan taarruza uğrayınca İngiltere müttefğini yalnız bira-kamazdı. Fakat bu sırada Almanlar Libyadan taarruza başlamış ve doğu Afrika harekâtı da henüz bitmemişti. İngiltere kuvvetlerini parçalıyarak Yunanistana yardım etmeğe karar verdi. Fakat bu yarı-dım ancak Alman ileri hareketini geciktirecek ve biraz zaman kazanılacak kadar az kuvvetle yapıldı. Daha fazlasını yapmak için İngilterenin Mısırdaki büyük ve serbest kuvvetleri yoktu.

Bu sebeple İngiltere parçalanmış kuvvetlerle üç cephede harbe devam etti: Doğru Afrika'da İtalyan ordularını temizledi. Libya'da Mısır hududuna kadar oyalama muharebelerile çekildi ve hudut gerisinde Alman ileri hareketini durdurdu; gerek Tobruk müdafaasıle ve gerekse deniz kuvvetleriyle Libyadaki Alman İtalyan ordusunun geri muvasalasını felce uğrattı. Üçüncü cephe olarak Alman ileri hareketi karşısında az kuvvetlerle müdafaazı ve oyalama muharebeleri vererek Girit'e kadar geri çekildi.

Harp plânı neydi? Hazırlıkların ikmal edinceye kadar ve Amerikan yardımını son hâzım buluncaya kadar mağlûbiyetten içtinap et-

Büyük tarihî roman: 111

Sultan Aziz Nasıl Öldürüldü?

Yazan: M. Sami Karayel

Nedim Paşanın devri sadaretilinde aziller, sürgünler ve şahsî hareketler başgöstermişti

Eyaletin geri şerif ve sükkân ve ahalisinin can ve mal ve namuslarını temine kâfi ve vakti zamanın mukteziyatına muvafık kavanini adliye meclisinden rüyet olunması şartile memurini şer'îye ve askerîye ve mülkiye ve maliyesinin azil ve nasbında Tunus valisi muharrahhas ve mülkdarı alıyyeye ait muvafık siyasiyeden maada dâvâli ecnebiyye ile olan muamelâtta kemalilevvel mezuun olması ve halil ilâhî vukuunda hânedanın dâvârisi ekberin nasbını müstaded'î tarafı şer'î saltanî seniyeme takdim olunacak mahzar üzerine vezaret ve müşîretin mensuru hümayunumla emri âlîşanım ırsal olunması hususlarına iradei seniyeyi mülkânem gerefsüdur buyurulmuştur.

Bu, ferman, Tunusun ecnebi devletler politikasına karşı bir nevi hareket idi. Devlet, Tunusa bir nevi istiklâl vermekle bazı pürüzleri ortadan kaldırmış bulunuyordu.

Çünkü Fransa, Tunus üzerinde evvel ve âhir bir hak iddia etmekte idi. Mısırdaki İngilizlere mağlûp olan Fransa, Tunusu elde etmek için harekete geçmişti.

Mahmut Nedim paşa, sözde tenkihat yapıyordu. Devletin masraflarında tasarrufat yapmakla mali buhranın önüne geçecekti.

Nitekim, Nedim paşa, masraflardan ve saireden tasarruf yaparak yirmi beş milyon kuruş tasarruf yaptığını ilân etti.

Tarih diyor ki: «Ol vakit hergün bir türlü gıyû bulan icraat ve tasavvuratın mecnunâne hareketlerine akıl erbâbı hayret eder olmuşlardı. Hele, İstanbul'da ecnebi lisanlarla basılan ve, Avrupadan gelen gazetelerde devletin icraatı alay mevzuu teşkil etmişti.»

Amerika ve sulh

(Baş tarafı 2 nci sayfada)

mak şartları ile Uzak Şarkta sulhün avdetine Amerika tavassuta âmade bulunmaktadı. Avrupa'da Almanyanın tam izmihlâli temin olunmadıkça topal bir sulhe razı olmayan Amerika Uzak Şarkta Japonyanın tam inhidamını beklemeyen bir uzlaşmaya taraftar görünmektedir. Hakikat halde Avrupa ve Asya için böyle zıd gibi görünen iki istek birbirini tamamlayıcı mahiyettedir. Uzak Şarkta sulh avdet eder ve Japonya ile Amerika münasebetleri de bu Çin bataklığından çıkan menfaatlerle ihlâl edilmezse Yeni Dünya İngiltereye yardımı ve Almanyaya aleyhine harbe iştirake kendisinde daha büyük bir kudret ve imkân görülebilir. Şu halde Amerikanın programı anlaşıyor: Avrupada harp, Asyada sükûn.

Hüseyin Şükrü BABAN

mek değil mi? Buraya kadar İngilterenin plânı muvaffakiyetle tatbik ettiği aşkardır.

Fakat bundan sonra İngiltere ne yaptı? Girit'e lâzım olduğu kadar kuvvet gönderilemedi. Zira Girit harbi Irak ve Suriye hadiselerinin çıktığı zamana rastladı. Bu sırada doğu Afrika'daki harekât bile sona ermemişti. İngiltere doğu Afrika'da, Libya'da, Giritte, Irak'ta ve hatâ Filistin'de kuvvetler bulundurmak vaziyetinde kalmıştı. Bu vaziyete karşı yetecek kadar elinde kuvvet yoktu. İngiltere harpten evvelki senelere ait ihmallerin zararlarına katlanmak, ve her neye mal olursa olsun bir parça daha vakit kazanmak mecburiyetinde idi. Amerika Kızıldeniz yolile yardımına başlayınca kadar dayanması lâzımdı.

Bu düşünce ile İngiltere doğu Afrika işini muvaffakiyetle bitirdi, Libya'da dayandı. Irak'ta vaziyeti kurtardı. Suriyede belirmesi muhtemel tehlikeye karşı Filistin'de kuvvetler toplamağa muvaffak oldu. Bunlar doğu Afrikadan serbest kalan İngiliz ve müstemleke kıl'alarıydı.

Fakat işin içyüzünü tamamilen bilmiyen baş askerî muharrirler (Devamı 4 üncü sayfada)

Hattâ bu keşmekeş arasında ilân edilen hey'eti vükela teşkilâtı programı birincisi kara ve deniz kuvvetleri, ikincisi maliye, üçüncüsü adliye, dördüncüsü maarif, beşinci zabıta işleri, altıncısı vilâyet usulü idaresi olmak üzere gösterildiği halde haricî umur kat'iyen nazarı dikkate alınmaması ve, bu meyanda gösterilmemiştir.

Abdülâziz, Mahmut Nedim paşaya icra ettirdiği ilk emirlerden biri ve belki başkası otuz beş senedenberidir devlet idaresinde teessüs etmekle bulunmuş olan kanunî ve âdil bir idare fikrine balta vurmamak olmuştur.

Nedim paşa, iktidarı mevkiline geldikten sonra, sürgünler, aziller, keyfi ve şahsî hareketler başlamıştı. Adetâ, padişahla sadrazamı şahsî kararlarla devletin kurulu nizamını bozmağa ahtetmişlerdi.

Meseiâ, seraser Hüseyin paşa, dede yurdu olan İspartaya, İşkodra valisi müşir İsmail paşa, Trabzon'a sürüldüler.

Şirvanî zade Reşit paşa, veliahd şehzade Muratla muarefesi vardır diye sürüldüler. Mabeyn başkâtibi Emin bey ve, za'pîye nazırı Hüsnü paşa da birer yere göndereildiler.

Sadrazam, bu, sürgünler için yazdığı tezkerele şöyle beyanı mütalea ediyordu:

«İcra buyurulmakta olan tahkikat ve tetkikatta bundan böyle dahi tebeyyün edecek ahval üzere cezalarından teşdit kılınacağı ve şimdiki halde tahakkuk eden suidare ve, istimalden dolayı tebed'ildikleri...»

Satırlarını muhafaza etmiştir ki bu tarz, bilâhare keyfi idareye daha ziyade kapı açtı.

Bu sürgünler arasında Bağdat valisi Midhat paşa da dahil idi. Midhat paşa, Sivasa sürülmüştü. Hayatı siyasiyede şöyle deni-

(Daha var)

